

Aan de minister en staatssecretaris van
Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Y.J. van Hijum,
J.N.J. Nobel
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Postbus 16001
3500 DA Utrecht

Bezoekadres:
Kleinesingel 1-3
3572 CG Utrecht

030 888 38 88
info@mensenrechten.nl
www.mensenrechten.nl

Onderwerp
Besluit proactieve
dienstverlening SZW

Uw brief van
--
Uw kenmerk
26857

Datum
13 mei 2025
Ons kenmerk
2025/031/VZ/PvV

Geachte minister Van Hijum en staatssecretaris Nobel,

Op 2 april 2025 is het Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit SUWI in verband met de uitwerking van proactieve dienstverlening en het vervallen van de grondslagen voor SyRI (hierna: het Ontwerpbesluit) in consultatie gegaan.

Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College) maakt graag van de gelegenheid gebruik om te reageren op deze consultatie. Dit doet het vanuit zijn rol als onafhankelijk toezichthouder op de uitvoering van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (VN-verdrag handicap).

Het College staat in beginsel positief tegenover het voornemen om mensen actief te benaderen die mogelijk recht hebben op voorzieningen, waar zij geen gebruik van maken. Uit in opdracht van het College verricht onderzoek blijkt dat er meerdere redenen zijn waarom verschillende groepen mensen geen gebruik maken van voor hen openstaande regelingen: onder andere de complexiteit en ondoorgrondelijkheid van het socialezekerheidsstelsel, angst om iets verkeerd te doen en gesanctioneerd te worden, en wantrouwen in de overheid.¹ Proactieve dienstverlening kan het socialezekerheidsstelsel voor hen toegankelijker maken. Tegelijkertijd vergt dit wel dat mensen op zorgvuldige wijze benaderd en bejegend worden.

¹De Beleidsonderzoekers, Literatuursynthese naar ervaren knelpunten bij werk, inkomen en sociale zekerheid voor mensen met een beperking, februari 2025, p. 113

Bij brief van 24 april 2025 heeft het College gereageerd op de consultatie van de wijziging van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen in verband met de versterking arbeidsmarktinfrastructuur (hierna: het Wetgevingsadvies).² In dit Wetgevingsadvies heeft het College verschillende zorgen geuit over de naleving van verplichtingen uit het VN-Verdrag handicap, waaronder over de beoogde proactieve dienstverlening. In aanvulling daarop doet het College met deze brief een aantal aanbevelingen ten behoeve van de voorliggende wijziging van het Besluit:

1. Betrek mensen met een beperking bij de uitvoering van dit Besluit;
2. Zorg voor een toegankelijke dienstverlening waarbij maatwerk centraal staat;
3. Houd rekening met de gevoeligheid van medische informatie bij de gegevensdeling.

Aanbevelingen

1. Participatie van mensen met een beperking

Het College stelt vast dat uit de Nota van toelichting en het Beleidskompas niet blijkt dat mensen met een beperking zijn betrokken bij de totstandkoming van het Ontwerpbesluit. Participatie van mensen met een beperking is zowel hun recht als een verplichting van de overheid vanuit het VN-verdrag handicap, zoals ook door het College in voornoemd Wetgevingsadvies beschreven, en vergt zorgvuldige naleving. Het zorgt ervoor dat beleid werkelijk oplossingen biedt aan knelpunten die mensen met een beperking in de praktijk ervaren. Ontwerpbesluit kan potentieel gevolgen hebben voor alle mensen, en vooral mensen met een inkomen beneden of rond het sociaal minimum. Voor een groot deel zijn dit mensen met een beperking. Dit maakt dat ingevolge het VN-verdrag handicap mensen met een beperking en hun vertegenwoordigende organisaties betrokken moeten worden bij de totstandkoming en de uitvoering van het Ontwerpbesluit.

Het College beveelt aan om alsnog mensen met een beperking te betrekken bij de totstandkoming én uitvoering van dit Besluit, en de Tweede Kamer te informeren over de wijze waarop daar komende tijd invulling aan wordt gegeven.

2. Toegankelijke dienstverlening

Zoals gezegd staat het College in beginsel positief tegenover proactieve dienstverlening. De wijze waarop deze wordt uitgevoerd moet evenwel geschieden met inachtneming van de verplichtingen uit het VN-verdrag handicap. Dat betekent dat dienstverlening moet worden gebaseerd op maatwerk en individuele ondersteuningsbehoeften.

² College voor de Rechten van de Mens, Advies op Wijziging van de wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen in verband met de versterking arbeidsmarktinfrastructuur, april 2025, [Brief wetswijziging structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen in verband met de versterking arbeidsmarktinfrastructuur \(SUWI\) | College voor de Rechten van de Mens](#).

De input van mensen met een beperking kan belangrijke informatie opleveren over welke uiteenlopende ondersteuningsbehoeften bestaan en hoe proactieve dienstverlening daarop kan worden toegesneden.

Daarnaast is het van belang dat bij het benaderen van mensen maatwerk wordt geleverd en wordt voorkomen dat de dienstverlening (onbedoelde) stigmatisering tot gevolg heeft. De individuele wensen en perspectieven van mensen zelf dienen daarbij centraal te staan. Ook hierbij dient input van mensen met een beperking gebruikt te worden om kennis bij (medewerkers van) uitvoerende instanties te vergroten en de dienstverlening zorgvuldiger in te richten.

Het benaderen van mensen moet verder, op de voet van het VN-verdrag handicap, op een toegankelijke en inclusieve manier worden vormgegeven. Wanneer bij het benaderen van mensen onvoldoende oog is voor de individualiteit van een beperking, kan dit stigmatisering en meer onbegrip en wantrouwen tot gevolg hebben. Een goed begrip van de diversiteit van geleefde ervaringen van mensen met een beperking is dan ook cruciaal om de beoogde proactieve dienstverlening effectief te laten zijn.

Om deze redenen wil het College benadrukken dat het van groot belang is dat bij proactieve dienstverlening wordt uitgegaan van de verplichtingen en grondbeginselen van het VN-verdrag handicap.

Het College beveelt aan om te waarborgen dat uitvoeringsinstanties en hun dienstverleners voldoende kennis hebben om maatwerk te kunnen bieden aan mensen met een beperking met een ondersteuningsbehoefte waarbij de dienstverlening toegankelijk wordt aangeboden.

3. Zorgvuldige dienstverlening met oog voor beperking

Als laatste wil het College u erop wijzen dat bij de het uitbreiden van gegevensdeling meer aandacht moet zijn voor een zorgvuldige verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens, waaronder ook gegevens over iemands beperking. Zoals in het Beleidskompas terecht wordt aangegeven kan proactieve dienstverlening als een inbreuk op privacy worden ervaren. Daarbij is het van belang om gegevensverwerking te toetsen aan de Algemene verordening gegevensbescherming en artikel 8 EVRM, maar ook artikel 22 van het VN-verdrag handicap, dat het recht op privacy van mensen met een beperking waarborgt.

Het College beveelt aan om bij het uitbreiden van gegevensuitwisseling bijzondere aandacht te besteden aan de wijze waarop gegevens worden verwerkt.

Afsluiting

Het College is uiteraard graag bereid om vanuit zijn eigen expertise mee te denken over inclusieve proactieve dienstverlening.

Met vriendelijke groet,

Nico Schrijver
Interim voorzitter